

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра історії, археології, інформаційної та
архівної справи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва курсу	ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО ІСТОРІЇ УКРАЇНИ
Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність, освітня програма	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) Галузь знань: 03 «Гуманітарні науки» Спеціальність: 032 «Історія та археологія» Освітньо-професійна програма: «Історія та археологія»
Викладач	НИКОЛАЄВ Микола Іллч, доктор історичних наук, доцент кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи; КОЛОМІЄЦЬ Олена Борисівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи
Контактний телефон	+38(099) 338-45-88; +38(095) 377-65-70
E-mail:	olbiopol@gmail.com kolomietselena1964@gmail.com
Обсяг та ознаки дисципліни	Обов'язкова дисципліна циклу професійної підготовки. Змістових модулів – 2. Форма контролю: іспит. Загальна кількість кредитів – 4, годин – 120, зокрема: лекції – 32 години; практичні заняття – 32 години; самостійна робота – 56 годин. Формат: очний (offline / face to face) / дистанційний (online). Мова викладання: українська. Рік викладання – 2024/2025
Консультації	Консультації проводяться відповідно до графіка, розміщеному в інформаційному ресурсі moodle.kntu.kr.ua; у режимі відео конференцій Zoom, через електронну пошту, Viber, за домовленістю
Пререквізити	Потребує базових знань з «Історії України»

1. Мета викладання дисципліни

Мета викладання дисципліни: формування у здобувачів системи знань з теоретичного і практичного джерелознавства; вивчення комплексу писемних джерел з історії України, ознайомлення з історією їх опрацювання, систематизації та використання в наукових дослідженнях.

Предмет вивчення дисципліни – писемні джерела з історії України, закономірності формування джерельної бази історичної науки.

Завдання вивчення дисципліни:

- з'ясування витоків джерелознавства історії України, виявлення провідних тенденцій і закономірностей його розвитку;
- ознайомлення здобувачів з комплексом писемних джерел з історії України, з основними закономірностями його утворення, класифікацією та особливостями функціонування джерел у системі сучасного історичного знання;
- розкриття методики використання джерелознавчого аналізу в роботі над джерелами та у вивченні фактів, засвоєння сучасних методів опрацювання історичних джерел;
- розширення та поглиблення знань студентів з історії України на основі вивчення джерельного комплексу.

2. Результати навчання

Основне завдання вивчення дисципліни – формування **компетентностей** (інтегральної, загальних, спеціальних), важливих для особистісного розвитку майбутніх фахівців.

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми історії та археології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій і методів гуманітарних та соціальних наук та характеризується комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 6. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні компетентності:

СК 4. Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.

СК 5. Здатність відшуковувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).

СК 6. Здатність використовувати релевантні методи опрацювання історичних та археологічних джерел, зокрема інструментарій спеціальних історичних дисциплін, а також сучасні інформаційні технології для обробки історичних даних.

СК 9. Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.

СК 12. Здатність робити відбір та прийняття на збереження артефактів і документів у відповідності до нормативів, організувати археографічну діяльність, роботу в архівах та

музеях, державних наукових та науково-дослідних установах у відповідності з прийнятими правилами та нормами.

Програмні результати навчання:

ПРН 03. Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.

ПРН 04. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.

ПРН 05. Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами ці знання у професійній діяльності.

ПРН 07. Розуміти і виявляти відмінності в історіописанні, поглядах на минуле представників різних епох та у різних контекстах.

ПРН 08. Брати участь у плануванні та виконанні наукових досліджень у сфері історії, презентувати результати досліджень, аргументувати висновки.

ПРН 09. Мати навички організації практичного вирішення питань історичної пам'яті та охорони матеріальної й нематеріальної культурної спадщини України.

Соціальні навички (soft-skills):

Здатність здійснювати професійну комунікацію, ефективно пояснювати і презентувати матеріал.

Здатність бути критичним та самокритичним. Здатність критично сприймати та аналізувати чужі думки й ідеї, шукати власні шляхи розв'язання проблеми.

Здатність генерувати нові науково-теоретичні та практично спрямовані ідеї (креативність).

Здатність діяти соціально, відповідально та свідомо.

3. Політика курсу та академічна доброчесність

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

При організації освітнього процесу в Центральнотехнічному національному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/The_provisions_of_company_profile.pdf; Положення про організацію вивчення вибіркового навчальних дисциплін та формування індивідуального навчального плану ЗВО <http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/vibir.pdf>; Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ <http://www.kntu.kr.ua/doc/dobro.pdf>.

4. Програма навчальної дисципліни

Назва теми	Кількість годин		
	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Змістовий модуль 1. Розвиток джерелознавчих знань від античної доби до кінця XVIII ст.			
Тема 1. Вступ до курсу «Джерелознавство історії України». Предмет і завдання джерелознавства. Структура історичного джерелознавства. Історичні джерела та їх класифікація. Основні джерелознавчі категорії. Історичне джерело у світлі сучасного розуміння теорії соціальної інформації. Вироблення принципів та методів	2	2	2

наукового дослідження історичних джерел і використання джерельної інформації			
<p>Тема 2. Основні етапи розвитку джерелознавчих знань. Зародження джерелознавчих знань у період античності та середньовіччя. Праці античних авторів. Втрата первинних джерелознавчих знань у середні віки.</p> <p>Джерелознавство в Західній Європі у Новий час. Італійські гуманісти Ф. Петрарка і Л. Валла, розробка теоретичних основ джерелознавства. Енциклопедисти: Д. Дідро, Ж. д'Аламбер, Ф. Вольтер. Особливості становлення джерелознавства в Україні у XVIII – на початку XX ст. Розвиток джерелознавчих знань у зарубіжних країнах. Французька школа «Великих істориків». Ідеї школи Л. фон Ранке. Американська історична асоціація.</p> <p>Теоретичні завдання джерелознавства історії України на сучасному етапі. Нова державна політика в напрямку пошуку, збереження та використання джерел новітньої історії України. Створення загальноукраїнського комп'ютерного реєстру історичних пам'яток. Перспективи розвитку джерелознавства в Україні</p>	–	2	3
<p>Тема 3. Методологічні та методичні аспекти джерелознавства. Наукова критика історичного джерела, її основні етапи. Методи джерелознавства як історичної дисципліни. Методика дослідження часу створення джерела. Методика дослідження місця виникнення джерела. Методика дослідження авторства джерела (атрибуції). Зміст джерелознавчих категорій «вірогідність», «репрезентативність», «автентичність» та «оригінальність»</p>	2	–	3
<p>Тема 4. Найдавніші іноземні джерела з історії праукраїнських земель. Твори давньогрецьких та римських істориків і географів як джерела вивчення історії Східної Європи античної доби.</p> <p>Візантійські джерела про ранню історію східних слов'ян. Західноєвропейські джерела з історії східних слов'ян. Арабські джерела з історії східних слов'ян</p>	–	2	3
<p>Тема 5. Документальні джерела з історії Київської Русі. «Руська Правда» як пам'ятка законодавства та історичне джерело. Акт як історичне джерело. Основи дипломатичного аналізу. Міжнародні договори як джерела з історії Київської Русі. Давньоруські церковні устави і жалувані грамоти</p>	2	–	2
<p>Тема 6. Літописи XI – XIII ст. як історичні джерела. Поняття про літопис та літописний звід. Редакції та списки літописів. «Повість минулих літ» як пам'ятка літописання, її основний зміст. Київський літопис XII ст. Галицько-Волинський літопис XIII ст. Методи вивчення літописів</p>	–	2	3
<p>Тема 7. Джерелознавче значення літератури, публіцистики та агіографічних творів XI – першої половини XIV ст. Особливості давньоруської літератури як</p>	–	2	2

історичного джерела. «Слово про похід Ігорів» як історичне джерело: час створення, авторство, зміст та значення. Інші оригінальні твори часів Давньоруської держави. Агіографічні джерела з історії Київської Русі			
Тема 8. Документальні джерела з історії України литовсько-польської доби. Литовські статuti 1529, 1566, 1588 рр. як пам'ятки законодавства та історичне джерело. Різновиди актових джерел XIV – першої половини XVII ст. Документи, пов'язані з діяльністю державних сеймів та повітових сеймиків. Книги гродських, магістратських та земельних судів. Документи Литовської метрики як джерело історії України XV – першої половини XVII ст.: склад, історія вивчення та публікації, основні характеристики. Руська (Волинська) Метрика. Джерела описово-статистичного характеру з історії українських земель з кінця XIV – першої половини XVII ст. «Устава на волоки» 1557 р. Люстрації, інвентарі, ревізії, «писцові книги».	2	–	3
Тема 9. Літописання литовсько-польської доби. Західно-руські (білорусько-литовські) літописи кінця XIV – першої половини XVII ст. Українські загальні та місцеві літописи XV – XVII ст. Густинський літопис кінця XVII ст. Львівський літопис	–	2	2
Тема 10. Українська та російська публіцистика XVI – першої половини XVII ст. Особливості літературних та публіцистичних творів як окремого виду історичних джерел, методи їх аналізу. Російська публіцистика: етапи розвитку, найважливіші твори та ідеї. Українська полемічна література кінця XVI – початку XVII ст. як своєрідне історичне джерело. Острозький та львівський гуртки українських полемістів. Іван Вишенський	2	–	3
Тема 11. Записки іноземців як джерела з історії України XV – першої половини XVII ст. Загальна характеристика творів іноземних авторів як історичне джерело. Мемуарні твори та донесення іноземних авторів. Записки іноземців як джерело з історичної географії та етнографії України. Хроніки та історичні твори іноземних авторів з відомостями про Україну	–	2	2
Тема 12. Законодавчі та правові пам'ятки з історії Гетьманщини. Основні форми законодавчих актів російського царату другої половини XVII – XVIII ст., що стосуються України. Акти гетьманського управління другої половини XVII – XVIII ст. Конституція П. Орлика. Пам'ятки українського права XVIII ст., їх значення як історичного джерела. Збірки «Суд і розправа в правах малоросійських» Ф. Чуйкевича (1750) та «Екстракт малоросійських прав» О. Безбородька	4	–	3
Тема 13. Основні різновиди актових джерел доби Гетьманщини. Систематизація та класифікація актових	–	2	2

джерел, їх різновиди. Акти гетьманської канцелярії як історичне джерело			
Тема 14. Основні джерела статистичного характеру з історії Лівобережної України та Слобожанщини другої половини XVII – XVIII ст. Загальна характеристика джерел статистичного характеру другої половини XVII – XVIII ст. Переписні книги 1666 р. як історичне джерело. Генеральне слідство про маєтності 1729 – 1730 рр. Рум'янцевський (Генеральний) опис 1765 – 1769 рр. як джерело статистичного характеру. «Черниговского наместничества топографические описания» О. Шафонського. Економіко-географічні та топографічні описи Київського, Чернігівського, Новгород-Сіверського та Харківського намісництв. Матеріали генерального межування як історичне джерело	2	–	3
Тема 15. Літописні джерела з історії України другої половини XVII – XVIII ст. Узагальнюючі праці літописного характеру другої половини XVII – XVIII ст. Місцеві та монастирські українські літописи. Козацькі літописи, їх особливості. Літописні компіляції другої половини XVIII ст. як історичне джерело	–	2	2
Тема 16. Джерела особистого походження з історії України другої половини XVII – XVIII ст. Особливості мемуарів та листів як історичних джерел. Аналіз та наукова критика джерел особистого походження. Мемуарні джерела другої половини XVII ст. Щоденник Я. Марковича як історичне джерело. «Діаріуш» та «Щоденник» М. Ханенка. Інші мемуарні твори з історії України XVIII ст. Епістолярні джерела XVIII ст., їх основні комплекси та публікації	–	2	2
Змістовий модуль 2. Джерелознавство історії України нової та новітньої доби			
Тема 17. Джерела офіційного походження з історії України XIX – початку XX ст. Законодавчі акти XIX – початку XX ст. щодо України, їх основні різновиди та публікації. Загальна характеристика діловодних документів Російської імперії. Документація державних закладів. Документація приватних господарств, підприємств, банків, монополістичних об'єднань. Судово-слідчі документи	2	2	2
Тема 18. Статистичні джерела з історії українських земель XIX – початку XX ст. Загальна характеристика статистичних джерел, принципи їх наукової критики. Статистичні джерела дореформеного періоду. Статистика Центрального статистичного комітету Російської імперії. Відомча статистика. Земська статистика	2	–	2
Тема 19. Документи політичних організацій, партій і товариств XIX – початку XX ст. як джерела з історії України. Програмні документи декабристських організацій в Україні. Джерела з історії діяльності Кирило-Мефодіївського товариства. «Книга буття українського народу». Програмні документи народницьких організацій в Україні. Комплекси джерел щодо діяльності українських	2	–	2

політичних партій кінця XIX – початку XX ст.			
Тема 20. Періодика та мемуаристика України XIX – початку XX ст. як історичні джерела. Періодичні видання України. Методика джерелознавчої роботи з періодичними виданнями. Мемуарна література в Україні: жанри, твори, особливості аналізу	–	2	2
Тема 21. Законодавчі акти та мемуаристика часів Української революції (1917 – 1921 рр.) як джерела. Законодавчі акти Центральної Ради. Законодавчі акти доби гетьманату П. Скоропадського. Законодавчі документи доби Директорії та Західноукраїнської Народної республіки. Мемуаристика доби Української національно-демократичної революції	2	–	2
Тема 22. Документальні джерела радянського періоду. Основні різновиди законодавчих актів як джерел з історії України радянського періоду. Конституція СРСР та УРСР. Діловодна документація громадських організацій та державних підприємств радянського періоду. Документи комуністичної партії та праці її лідерів. Документи планування народного господарства. Статистичні джерела, їх різновиди	4	2	2
Тема 23. Наративні джерела радянського періоду. Мемуари та епістолярій як історичні джерела. Основні напрями аналізу та оцінка джерелознавчої цінності мемуаристики. Періодичні видання радянського часу, їх своєрідність як історичного джерела. Методи вивчення періодики	–	2	2
Тема 24. Джерелознавство історії України доби незалежності. Джерелознавче значення державотворчих пам'яток перших років незалежності. Конституція України. Класифікація джерел з історії України доби незалежності. Речові джерела. Зображальні джерела. Кіно фото відео документи. Картографічні джерела. Актові і діловодні документи. Статистичні джерела. Матеріали соціологічних досліджень. Документи громадських об'єднань та політичних партій. Судово-слідчі документи. Періодика. Наукова та художня література	4	4	2
Разом	32	32	56

5. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма підсумкового контролю: перший семестр – іспит.

Рубіжний контроль успішності здобувачів вищої освіти проводиться під час проведення всіх видів аудиторних занять з усіх дисциплін в середині семестру та за тиждень до закінчення семестру.

Максимально загальна кількість балів, виділених для оцінки результатів під час одного рубіжного контролю робочою програмою навчальної дисципліни, при семестровому підсумковому контролі у формі іспиту – складає 30 балів.

Оцінку підсумкового семестрового контролю у формі іспиту становить сума балів за результатами рубіжних контролів та балів, набраних здобувачем вищої освіти при складанні семестрового іспиту. Загальна кількість балів, виділених на проведення семестрового іспиту робочою програмою навчальної дисципліни, складає 40 балів. Кількість балів, одержана здобувачем вищої освіти на іспиті, додається до результатів рубіжних контролів, що разом складає оцінку знань здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни за 100-бальною шкалою та переводиться в оцінку за шкалою ЄКТС і національною шкалою («Відмінно», «Добре», «Задовільно», «Незадовільно»).

Рівень знань здобувачів вищої освіти за національною шкалою відповідає таким критеріям:

«відмінно» – здобувач вищої освіти досконало засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповіді, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

«добре» – здобувач вищої освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, аргументовано викладає його, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;

«задовільно» – здобувач вищої освіти, в основному, володіє теоретичними знаннями з навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

«незадовільно» – здобувач вищої освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, наукове мислення відсутнє, практичні навички не сформовані.

Відповідність шкали оцінювання ЄКТС національній системі оцінювання в Україні та ЦНТУ

Оцінка за шкалою ЄКТС	Визначення	Оцінка		
		За національною системою (іспит, диференційований залік, курсова робота, проект, практика)	За національною системою (залік)	За системою ЦНТУ
А	ВІДМІННО – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	Зараховано	90 – 100
В	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	Зараховано	82 – 89
С	ДОБРЕ – загалом правильна робота з певною кількістю грубих помилок			74 – 81

D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	Зараховано	64 – 73
E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії			60 – 63
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно попрацювати перед тим, як перекладати	2 (незадовільно)	Не зараховано	35 – 59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота			1 – 34

Критерії оцінювання знань і вмінь здобувачів визначені **Положенням про організацію освітнього процесу в ЦНТУ** <https://kntu.kr.ua/file/content/424/polozhennia-pro-orhanizatsiyu-osvitnoho-protsesu-v-tsntu.pdf> (С. 28–35).

6. Рекомендована література

Основна література

1. Богдашина О. М. Джерелознавство історії України: питання теорії, методики, історії: навчально-методичний посібник [Текст] / О. М. Богдашина. Харків: САГА, 2008. 214 с.
2. Воронов В. І. Джерелознавство історії України: Курс лекцій / В. І. Воронов. Дніпропетровськ: Видавництво Дніпропетровського університету, 2003. 336 с.
3. Історичне джерелознавство: підручник / кер. авт. кол. Я. С. Калакура. К., 2017. 512 с.
4. Конончук І. Джерелознавство: навчально-методичний посібник [Текст] / І. Конончук. Ніжин: НДПУ ім. М. Гоголя, 2004. 88 с.
5. Макарчук С. Джерелознавство історії України [Текст] / С. Макарчук. Львів, 2008. 512 с.
6. Макарчук С. Писемні джерела з історії України. Курс лекцій [Текст] / С. Макарчук. Львів: Світ, 1999. 352 с.
7. Міронова І. С. Історичне джерелознавство та українська археографія: спецкурс із джерелознавства, історіографії та методики викладання історії: навч. посіб. / І. С. Міронова. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 208 с.
8. Скорейко Г. М. Джерелознавство історії України / Г. М. Скорейко. Чернівці, 2003. 150 с.
9. Стефанюк Г. В. Джерелознавство: опорні конспекти і самостійна робота. Навчально-методичний посібник для студентів Інституту історії, політології і міжнародних відносин (заочна форма навчання) [Текст] / Г. В. Стефанюк. Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника, 2013. 129 с.

Допоміжна література

1. Атаманенко В. Проблеми класифікації документальних джерел XVI – першої половини XVII ст. у науковій спадщині М. П. Ковальського / В. Атаманенко. *Наукові записки національного університету «Острозька академія». Серія «Історичні науки»* / редкол.: В. В. Трохимович (гол. ред.) [та ін.]. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2019. Вип. 28. С. 88–96.
2. Бездрабко В. В. Історичне документознавство в Україні: сучасний стан і перспективи. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2017. № 4. С. 4–23.
3. Вітенко М. Д. Джерелознавство історії зарубіжних слов'ян. Навчально-методичний посібник для студентів денної та заочної форм навчання, які навчаються за спеціальністю 032 «Історія та археологія». Івано-Франківськ, 2019.

4. Войцехівська І., Палієнко М. Архівознавча школа Київського університету: традиції та перспективи розвитку. *Архіви України*, 2019. Вип. 4. № 321. С.42–67.
5. Воронов В. Спеціальні історичні дисципліни: підручник / В. Воронов; Мін-во освіти і науки України, Дніпров. нац. ун-т ім. Олеся Гончара. Дніпро: Ліра, 2019. 160 с.
6. Ворончук І. Гродські і земські книги Волині як джерело до історії української шляхетної родини XVI – XVII ст. / В. Ворончук. *Наукові записки національного університету «Острозька академія». Серія «Історичні науки»* / редкол.: В. В. Трохимович (гол. ред.) [та ін.]. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2019. Вип. 28. С. 69–80.
7. Джерелознавство історії України: довідник. К., 1992.
8. Джерелознавство та історіографічні проблеми історії України: Теорія та методи. Дніпропетровськ, 1995.
9. Заболотна І. Порівняльний аналіз методики дослідження історичних джерел у практиці І. Крип'якевича та М. Кордуби. [Електронний ресурс].
10. Зашкільняк Л. О. Методологія історії від давнини до сучасності / Л. О. Зашкільняк. Львів, 1999.
11. Калакура Я. С. Українська історіографія [Текст] / Я. С. Калакура. К. : Генеза, 2004. 496 с.
12. Калакура Я. С. Українське історичне джерелознавство: традиції і сучасність / Я. С. Калакура. *Константи*. 1996. № 2(5).
13. Кирилюк Н. А. Реклама як історичне джерело сучасного інформаційного суспільства [Електронний ресурс]
14. Ковальська Л. Видові особливості і класифікація документально-інформаційних ресурсів. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2020. № 4. С. 39–47.
15. Ковальський М. П. Актуальні проблеми джерелознавства історії України XVI – XVII ст. *Український археографічний щорічник*. Вип. 1. К., 1992.
16. Колієнко А. Застосування історичних джерел у процесі формування інформаційних компетентностей учнів [Текст] / А. Колієнко. Теорія та методика навчання суспільних дисциплін: науково-методичний журнал / МОН України, СумДПУ імені С. Макаренка; [за заг. ред. О. В. Михайличенко]. Суми: СумДПУ імені С. Макаренка, 2021. № 1 (9). С. 75–79.
17. Копилов С., Паур І. Кам'янець-Подільський на поштових листівках кінця XIX – початку XX століття: історико-іконографічне дослідження / С. Копилов, І. Паур. Кам'янець-Подільський, 2019. 204 с.
18. Коробчук А. Газета «Одесский вестник» (1827–1894) як історичне джерело з історії Одеського інституту шляхетних дівчат. *Чорноморська минушина*. 2020. № 15. С. 47–53.
19. Лукашевич О. А., Манжула К. В. Хрестоматія з теоретичного джерелознавства: навчально-методичний посібник / О. А. Лукашевич, К. В. Манжула. Кіровоград, 1998.
20. Макаруч С. А. Історичне джерелознавство / С. А. Макаруч. *Український історичний журнал*. 2004. № 2. С. 148–152.
21. Маринченко Г. М. Спеціальні історичні дисципліни / Г. М. Маринченко. Миколаїв: МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2018.
22. Міненко Л. М. До історії національного військово-патріотичного музею України: класифікація джерельної бази. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Історичні науки*. 2018. Том 29 (68). № 4. С. 82–86.
23. Отземко О. В. Питання про початки вітчизняної мемуаристики в дослідженнях українських істориків. [Електронний ресурс].

24. Павленко С. Ф. До питання про періодизацію історіографії українського джерелознавства / С. Ф. Павленко. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Серія: Історія*. К., 2001. Вип. 54.
25. Підгаєцький В. В. Теорія і методологія джерелознавства історії України ХХ століття // В. В. Підгаєцький. Дніпропетровськ, 1996.
26. Пліско Є. Ю. Історіографія та джерелознавство в історико-педагогічних дослідженнях. На прикладі дослідження історії розвитку соціального виховання неповнолітніх правопорушників в Україні (1917–2015). *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*, 2019. № 4 (91). С. 144–159.
27. Пуряєва Н. В. Українське лінгвістичне едиційне джерелознавство. *Українська мова*. 2019. № 2. С. 94–105.
28. Рогожа М. М. Щоденники Василя Симоненка як джерело дослідження витоків українського шістдесятництва. *Наукові записки історичного факультету Запорізького національного університету*. 2017. Вип. 48. С. 243–247.
29. Святець Ю. А. Фальсифікація та дезінформація в історичних джерелах. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Історія та археологія*. 2011. Вип. 19. С. 160–168.
30. Сошніков А. О. Основні аспекти вивчення музейного джерела. *Культура України. Серія: Культурологія*, 2019. [Електронний ресурс].
31. Туранли Ф. Методологія наукового дослідження староукраїнських та османсько-турецьких рукописних документів козацької доби історії України (друга половина XVII ст.): навчально-методичний посібник. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2023. 172 с.
32. Шауренко А. В. Особливості джерел з історії повсякдення 90-х років ХХ століття. *Вісник науки та освіти*, 2022. № 5 (5). С. 665–675.
33. Шологон Л. Джерела з історії національно-культурного руху українців Галичини 1848–1914 рр. у фондах зарубіжних архівних і бібліотечних установ. *Etniak*, 2019. № 3 (27). С. 227–235.

Інформаційні ресурси

- <http://www.archives.gov.ua> – Джерела особового походження.
- <http://www.chtyvo.org.ua> – Писемні джерела з історії України.
- <http://www.google.com.ua> – Писемні джерела з історії України.
- <http://www.gufer.net/history/> – Усні й письмові джерела з історії України.
- <http://www.history.org.ua> – Джерела з історії національно-визвольної війни українського народу середини XVII ст. Історичні джерела та їх використання.
- <http://www.nbu.gov.ua> – Сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи.

Протокол № 1 від 29 серпня 2024 року.